

Ηλίας Ιωακείμoglou

Οι ισχυρισμοί ότι κατά την τελευταία τετραετία, από τις εκλογές του 2019 έως τις εκλογές του 2023, πραγματοποιήθηκε συντηρητική στροφή της ελληνικής κοινωνίας, κατακλύζουν τώρα τα αριστερά timelines στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και προβάλλονται με αξιώσεις ερμηνείας των εκλογικών αποτελεσμάτων. Παρουσιάζουν, όμως, το μειονέκτημα ότι διαβάζουν ανάποδα τα αριθμητικά δεδομένα των εκλογών, παραβλέπουν την πρόσφατη πραγματικότητα των κοινωνικών αγώνων, και αγνοούν τον τρόπο με τον οποίο είναι συγκροτημένη η κοινωνία στην οποία ζούμε. Αναλυτικά:

Διαβάζοντας ανάποδα τα αποτελέσματα των εκλογών

Νέα Δημοκρατία: Ο αριθμός των ψήφων που έλαβε η ΝΔ κατά το 2019 ανερχόταν σε 2,25 εκατομμύρια (39,8%) και το 2023 (40,8%) σε 2,41 εκατομμύρια. Επ' ουδενί δεν δικαιολογεί μια αύξηση αυτής της τάξης μεγέθους, δηλαδή 156 χιλιάδων επί 2,25 εκατομμυρίων, το συμπέρασμα ότι υπήρξε συντηρητική στροφή της ελληνικής κοινωνίας. Δικαιολογεί απλώς το συμπέρασμα ότι υπήρξε κατά τι ισχυρότερη συσπείρωση του λαού της Δεξιάς.

Μπορεί, βέβαια, κάποιος να ισχυριστεί ότι η ΝΔ έλαβε 41% το 2023, δηλαδή περίπου όσο το 2019 (40%) έχοντας εν τω μεταξύ κάνει όλα τα αίσχη που μπορεί κάποιος να φανταστεί, και ότι αυτό δείχνει αυξημένη ανοχή των ψηφοφόρων της που ανάγεται σε συντηρητική στροφή της κοινωνίας (αφού τώρα ανέχεται όσα δεν θα ανεχόταν το 2019). Αυτός ο συλλογισμός θα ήταν βάσιμος μόνο με την υπόθεση ότι οι ψηφοφόροι της Δεξιάς έδιναν στο παρελθόν έστω και μια δεκάρα για τέτοιου είδους αίσχη. Δεν μπορούμε όμως να δεχθούμε ότι υπάρχει κάτι όταν δεν αφήνει πίσω του το παραμικρό σημάδι επάνω στην πραγματικότητα: Καμία ένδειξη δεν έχουμε ότι ο λαός της Δεξιάς ενοχλήθηκε από την κυβερνητική διαχείριση του δυστυχήματος στα Τέμπη ή για τις υποκλοπές ή για οποιοδήποτε άλλο από τα αίσχη της κυβέρνησης Μητσοτάκη (ούτε και των προηγούμενων κυβερνήσεων της Δεξιάς). Τέτοια είναι η ηθική αυτής της παράταξης και τέτοια ήταν πάντα.

Σύριζα: Η πραγματικά μεγάλη μεταβολή στα εκλογικά αποτελέσματα ήταν η θεαματική μείωση του απόλυτου αριθμού των ψήφων που έλαβε ο Σύριζα, από 1,78 εκατ. το 2019 σε 1,18 εκατ. το 2023. Δικαιολογεί αυτή η δραματική μείωση, κατά 600 χιλιάδες ψήφους, το συμπέρασμα ότι υπήρξε

συντηρητική στροφή; Η πλειονότητα όσων δεν ψήφισαν τον Σύριζα, έφυγαν απογοητευμένοι για την δεξαμενή της αποχής ή του ΚΚΕ επειδή ο Σύριζα δεν ήταν επαρκώς αριστερά ή επειδή πείστηκαν ότι το κόμμα αυτό ανήκει πλέον στο Κέντρο (στην αντίθετη περίπτωση θα στρέφονταν μαζικά στην ΝΔ, της οποίας ο αριθμός ψήφων, τότε, θα παρουσίαζε πράγματι εντυπωσιακή αύξηση, όχι μόνο 156 χιλιάδες που ήρθαν από διάφορες κατευθύνσεις). Εάν υπάρχει, λοιπόν, ένα συμπέρασμα που μπορούμε να αντλήσουμε από την κατάρρευση του Σύριζα, αυτό θα ήταν ότι υπήρξε αριστερή, όχι δεξιά, στροφή των ψηφοφόρων.

Μερα25: Το κόμμα του Γιάννη Βαρουφάκη παρουσίασε μείωση από τις 195 στις 155 χιλιάδες ψήφους, παρά την μεγάλη προσπάθεια να εμφανιστεί ως κόμμα της Αριστεράς μέσω των μεταγραφών που πραγματοποίησε την τελευταία στιγμή. Προφανώς, ο κόσμος της Αριστεράς αντιλήφθηκε ότι οι μεταγραφές αυτές δεν σηματοδοτούσαν ουσιαστική αλλαγή, διότι δεν μετέτρεψαν ούτε στο ελάχιστο το πρόγραμμα του Μερα25 που παρέμεινε στην σφαίρα των ευφάνταστων μαγικών λύσεων win-win όπου εργασία και κεφάλαιο ωφελούνται σε βάρος μιας δράκας ληστών. Μοιραία, το Μερα25 δεν εκπροσωπεί καμμία κοινωνική τάξη ή μερίδα τάξης ή κοινωνική συμμαχία, εκτός ενδεχομένως από την ταξική συμμαχία εργασίας και κεφαλαίου. Αυτά όμως έγιναν αντιληπτά από τους ψηφοφόρους της Αριστεράς. Επ' ουδενί λοιπόν δεν σηματοδοτεί η μείωση της πολιτικής επιρροής του κόμματος αυτού, στροφή της κοινωνίας στο συντηρητισμό. Αντιθέτως, σηματοδοτεί ότι παραμένει υγιές το ταξικό ένστικτο των ψηφοφόρων της Αριστεράς.

Αγνοώντας την κοινωνική πραγματικότητα

Οι ισχυρισμοί περί συντηρητικής στροφής παραβλέπουν ότι οι κοινωνικοί αγώνες βαίνουν εντεινόμενοι από το 2019 (βλ. στο διάγραμμα το πολιτικό βαρόμετρο του Γιάννη Μαυρή από την Public Issue). Παραβλέπουν επίσης ότι μόλις μερικούς μήνες πριν, στις κινητοποιήσεις για το δυστύχημα των Τεμπών, οι αριστεροί ήταν η συντριπτική πλειονότητα των 2,5 εκατομμυρίων ατόμων που συμμετείχαν. Για να ισχυριστεί κάποιος ότι στις εκλογές υπήρξε συντηρητική στροφή της ελληνικής κοινωνίας θα έπρεπε να θεωρήσει ότι όλοι όσοι κινητοποιήθηκαν τότε, αλλά και στην συνέχεια σε άλλους αγώνες, έχουν την συνείδηση τετράχρονου παιδιού που αλλάζει διαθέσεις εν ριπή οφθαλμού.

Η ιστορία όμως δεν προχωράει έτσι: Μια συντηρητική στροφή της κοινωνίας, θα υπέθετε ότι πολλοί θα έπρεπε να εξοικειωθούν με αξίες και ιδέες, επομένως και με τρόπο ζωής, που μέχρι χθες αισθάνονταν εχθρικό. Τέτοιου είδους αλλαγές συμβαίνουν, αλλά συμβαίνουν στην αργόσυρτη διάρκεια της ιστορίας, όχι ως αιφνίδιο γεγονός, σαν και αυτά που ανήκουν στον ταχύ χρόνο της πολιτικής. Η συντηρητική στροφή μιας κοινωνίας, όταν πραγματοποιείται, ανήκει στην μακροπρόθεσμη διάρκεια της ιστορίας, και δεν εμφανίζεται ξαφνικά επειδή υπήρξαν άτομα που μεταπήδησαν, υποτίθεται, σε σύντομο χρονικό διάστημα από την Αριστερά στην Δεξιά. Μια συντηρητική στροφή της κοινωνίας, είναι σπάνιο και αργόσυρτο φαινόμενο, διότι η ιδεολογία, αριστερή ή δεξιά, έχει υλική υπόσταση, κωδικοποιείται σε πρακτικούς κανόνες, πρότυπα και πλαίσια συμπεριφοράς, και έτσι μας καθοδηγεί, όχι μόνο στις πολιτικές μας επιλογές αλλά και στην καθημερινή μας ζωή, κοινωνική και ιδιωτική. Μας καθοδηγεί δε, τόσο πολύ, ώστε καθορίζει τις επιλογές μας και την στάση μας έναντι σημαντικών και ασήμαντων ζητημάτων, ώστε στο τέλος ενσωματώνεται σε αυτό που αναγνωρίζουμε ως εαυτό μας, γίνεται στοιχείο της ατομικής ταυτότητάς μας, γίνεται δεύτερη φύση/ και αυτά δεν αλλάζουν από την μία μέρα στην άλλη, είναι αργόσυρτες αλλαγές.

Πηγή: commune.org.gr